

Møde i Nationalparkrådet den 14. oktober 2021	
ENDELIGT referat	udsendt 04.11.2021
Mødetid:	Torsdag den 14. oktober 2021 kl. 17:00 – 20:30
Mødested:	Darum Kultur og Fritidscenter, Nørrebyvej 16 A, 6740 Bramming
Deltagere:	Medlemmer af Nationalparkrådet for Nationalpark Vadehavet, sekretariatsleder Peter Saabye Simonsen, konsulent John Frikke, konsulent Marianne T Tølbøll, konsulent Bettina Munch, konsulent Anne Husum Marboe, konsulent Xenia Salomonsen, konsulent Henrik Mikaelson, konsulent Jørn Bøgen og sekretær Alette Houman Dyhrfjeld
Mødeleder:	Anne Marie Overgaard, formand for rådet
Referent:	Alette Houman Dyhrfjeld

Museerne i Vadehavsområdet, formand	Anne Marie Overgaard	
Vadehavets Bådclubber, næstformand	Steffen Steffensen	
Danmarks Fiskeriforening	Pau Schramm	
Dansk Botanisk Forening	Søren Vinding	
Destination Vadehavskysten	Poul Therkelsen	Afbud
Aarhus Universitet, Bioscience	Thomas Bregnballe	Deltog virtuelt
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	Mads Møller Jepsen	
GEUS	Merete Binderup	
LAG Fanø/Varde	Gitte Bang	Ikke til stede
LAG Tønder/Haderslev	Johanne Marie Ludvigsen	
FLAG og Danmarks Idræts Forbund	Ole Jacobsen	
Lokalarkiverne	Birgitte Thomsen	
Marsken omkring Sneum Å	Birgit Hansen	
Region Syddanmark	Poul Fremmelev	Afbud
Det Rådgivende Udvalg for Tøndermarsken	Mette Nielsen	Afbud
Det Rådgivende Udvalg for Vadehavet	Karen Sandrini	Ikke til stede
Sydvestjysk Udviklingsforum	Winnie Abildgaard	
Vadehavets Formidlerforum	Klaus Melbye	Afbud
Vadehavskunsterne	Elin Grønning	
Skallingen, Ho og Oksbøl	Anne Marie Slaikjær	
Varde Ådal	Hans Julius Jakobsen	
Marbækområdet	Carsten Mathiesen	Afbud
Fanø	Ole Mouritzen	
Fanø	Karen Boel Madsen	Afbud
Ribemarsken	Kent Rygaard	
Ribemarsken	Jens Lorenzen	Afbud
Mandø	Poul Erik Fredskild	
Rømø	Vakant	
Rømø	Henrik Manø Stenrøjl Kristensen	
Tøndermarsken	Kurt Schmidt	
Tøndermarsken	Vakant	

Dagsorden pkt.:	1. Velkomst og godkendelse af dagsorden (5 min.)
Motivering:	Anne Marie Overgaard byder velkommen og dagsordenen godkendes.
Referat:	<p>Anne Marie Overgaard bød velkommen til det første fysiske rådsmøde i lang tid. Det glædede hende, at der endelig var mulighed for et fysisk møde. Da der var kommet nye medlemmer til siden sidste fysiske møde, præsenterede rådets medlemmer og sekretariatet sig kort for hinanden.</p> <p>Der blev orienteret om, at udkast til referatet først sendes i starten af uge 43 grundet efterårsferien.</p> <p>Anne Marie Overgaard opfordrede rådets medlemmer til at melde tilbage i forhold til den forestående ekskursion den 31. oktober og bad i øvrigt rådets medlemmer give besked til sekretariatet, uanset om de har mulighed for at deltage i møder eller ej, både af hensyn til forplejning, men også af hensyn til mødets afvikling, eksempelvis i forhold til gruppearbejde.</p>
Dagsorden pkt.:	2. Meddelelser – Orienteringspunkt (50 min.)
Motivering:	<p>Meddelelser fra formanden, bestyrelsesrepræsentanter, udvalgsrepræsentanter og sekretariatet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyt fra formanden • Orientering fra bestyrelsen v/Karen Boel Madsen og Ole Mouritzen • Nyt fra Wadden Sea Forum v/Poul Fremmelev • Nyt fra Græsningsforeningen v/Søren Vinding • Nyt fra Skibet v/Steffen Steffensen • Nyt fra Partnerudvalget v/Johanne Ludvigsen • Nyt fra Kulturudvalget v/Ole Jacobsen og Anne Marie Overgaard • Nyt fra Naturudvalget v/Søren Vinding og Thomas Bregnballe • Nyt fra Forskningsudvalget v/Anne Husum Marboe • Nyt fra Sekretariatet herunder status for projekter og nyt informationsmateriale
Bilag:	<p>2.1 Ledelsesorientering september 2021</p> <p>2.2 Referat af bestyrelsesmødet den 22. september 2021</p>
Referat:	<ul style="list-style-type: none"> • Nyt fra formanden Anne Marie Overgaard orienterede om, at det første velkomststed, Grænsevogterhuset ved Siltoft, var blevet indviet og at der var flere velkomststeder på vej. • Orientering fra bestyrelsen v/Karen Boel Madsen og Ole Mouritzen Ole Mouritzen orienterede om, at bestyrelsen havde været på studietur, og det havde været en rigtig fin oplevelse, at se Nationalpark Thys nye velkomststed og høre om deres måde at arbejde på. Han henviste i øvrigt til referatet fra bestyrelsesmødet. • Nyt fra Wadden Sea Forum v/Poul Fremmelev

Poul Fremmelev havde meldt afbud – så der blev derfor ikke orienteret om nyt fra Wadden Sea Forum.

- Nyt fra Græsningsforeningen v/Søren Vinding

Da Søren Vinding ikke havde været med til nogen møder, orienterede John Frikke om nyt fra Græsningsforeningen.

Græsningsforeningens bestyrelse har været samlet et par gange. Seneste møde blev holdt på Fanø, for at se nærmere på det nye græsningsprojekt "Nofence" (afgræsning med virtuel hegning).

Der er blandt andet nye projekter i Varde Ådal, hvor der er lavet grøfteombygninger og bekkasinskrab og foreningen har fået tilknyttet to frivillige, journalister, som skal være med til at udbrede kendskabet til græsningsforeningen og dens virke, blandt andet ved at skrive artikler og opdatere græsningsforeningens hjemmeside (www.vadehavsgræsning.dk).

Adspurgt præciserede John Frikke hvad bekkasinskrab er. I fugtige arealer der afgræsses, kan man med fordel grave lavvandede vandhuller ved at fjerne det øverste muldlag. Der vil herefter stå vand i hullerne i de dele af året, som er vigtige for ynglende engfugle. De lavvandede 'skrab' er også levested for mange andre dyr som f.eks. strandtudser. Anne Marie Slaikjær var meget interesseret i "Nofence" projektet og ville gerne afprøve det selv. Men hun havde desværre erfaret, at det for 200 dyr ville koste 136.000 kr. om året i afgift, hvilket er dyrt.

John Frikke fortalte, at halsbåndene er forholdsvis billige, de koster 2.000 danske kroner, men at afgifterne (på software, app, m.v.) skulle være så høje, var han ikke bekendt med. NB! Et efterfølgende tjek af 'listeprisen' hos Nofence (hjemmesiden) viser, at hvis der er tale om 200 voksne dyr og at halsbåndene skal være aktive 365 dage om året, vil det koste ca. 51.000 DKK pr. år. Når der kommer flere brugere, må det forventes, at prisen falder. Det er set på mange andre softwares.

- Nyt fra Skibet v/Steffen Steffensen

Steffen Steffensen fortalte, at der er udført service på diverse udstyr på skibet, som lige nu ligger ved Kammerslusen. Her bliver det liggende indtil ekskursionen den 31. oktober, hvor der er mulighed for at sejle med skibet på Ribe Å.

Steffen Steffensen orienterede om de sejlads, der har været hen over sommeren. Der er sejlet med TV2 Vejret, til indvielse af Sønderho Havn, med DR1 Vores Vejr, Københavns Universitet, Forum for Europæisk Kirkekundskab samt sejlet i forbindelse med et undervisningsforløb for Vittenbergskolens og Ansgarskolens niende klasser i samarbejde med Mit Vadehav, Myrthuegård og "Hovedet i havet". De frivillige ser frem til næste års sejlads, hvor blandt andet Ribe Katedralskole og Hjerting Skole har ønsket at bruge skibet til undervisning.

Den 7. oktober var 6 mand på Fanø til Medicinkiste C genopfriskningskursus og den 4. november slutter sæsonen med arbejds- og øvelsessejlad fra Kammerslusen til Skibbroen i Ribe, hvor dagen slutter med evalueringsmøde.

Ole Jacobsen spurgte, om der var særlige tanker bag sejladsen med skoleklasser?

Steffen Steffensen forklarede, at det er undervisningssejladser.

Anne Marie Overgaard spurgte ind til vilkårene for at benytte skibet. Peter Saabye Simonsen forklarede, at vi ikke udbyder skibet til sejlads mod betaling, eksempelvis tursejlads. Det overlader vi til kommercielle aktører i området. Men det er muligt, at eksempelvis forskere skal dække driftsomkostningerne ved at sejle med skibet, da vi har udstyret skibet med kran som dels var dyr i anskaffelse, og som dels øger drifts-udgifterne på skibet.

- Nyt fra Partnerudvalget v/Johanne Ludvigsen
Johanne Ludvigsen fortalte, at der nu er næsten 240 partnere. Engagementet er meget varierende og udvalget har drøftet, hvad der skal til for at være partner med fokus på at få mere aktivitet og engagement. Der er verdensarvspartnerkursus i den sidste uge i oktober for Verdensarvpartnere.
Partnerdagen 2022, hvor man igen kan mødes fysisk, er ved at blive planlagt. Datoen bliver den 17. marts.
Herudover arbejdes der på at udvikle på "nationalparkprodukter", ligesom der ses på udvikling af ungdomsuddannelsesstilbud til MitVadehav mv.
- Nyt fra Kulturudvalget v/Ole Jacobsen og Anne Marie Overgaard
Ole Jacobsen fortalte, at kulturudvalget nu består af Anne Marie Overgaard, Marco Brodde, Tobias Olsen, Signe Mejstrup Sørensen, Ole Jacobsen selv samt Anne Husum Marboe. Udvalget arbejder med en vadehavsrevy, hvor de blandt andet har et samarbejde med Ungdomsrevyen i Esbjerg. Ole Jacobsen beskrev nogle af ideerne til revyen – eksempelvis rige turister der tror de kan købe øer. Søren Vinding foreslog, at turister får stød Halsbånd på, så man kan styre deres færdsel i lighed med køerne i "nofence" projektet. Det er en spændende og kreativ proces, og både de unge og udvalget glæder sig til at grine af Vadehavet.
Der arbejdes ud over revyen med et historiefortælleprojekt, animation og vadehavsmusik.
- Nyt fra Naturudvalget v/Søren Vinding og Thomas Bregnballe
Søren Vinding fortalte, at udvalget ønsker at finde viden om tilstanden i Vadehavet og i området generelt.
Xenia Salomonsen supplerede med, at udvalget er blevet præsenteret for det Grønne Danmarkskort af en kommunal konsulent ved Esbjerg Kommune. Efterfølgende har udvalget drøftet Det Grønne Danmarkskort, herunder om det er tilstrækkeligt detaljeret til at belyse naturen i Vadehavet, herunder værdifulde/sårbare naturtyper. Ud over Grønt Danmarkskort ligger der mange data forskellige steder og det er en stor opgave at få et overblik, men det vil man arbejde videre med. Udvalget har også drøftet muligheden for at udvikle et "blåt Vadehavskort" for området.
Naturudvalget har drøftet effekten af græsningsinitiativer og har på Klimagården lavet en baselineundersøgelse, hvor de første data er kommet ind. Også i Varde Ådal ses der på monitorering, men med en anden målemetode.

	<p>Indsatsen med at skabe overblik over invasive arter og hvordan man kan arbejde med/mod dem er drøftet. Der er bl.a. brugt data fra Common Wadden Sea Secretariat og Miljøstyrelsen.</p> <p>Der er et generelt forøget fokus på det marine område (både nationalt, trilateralt og globalt), og udvalget har set på mulige nye projekter inden for det blå område. Der er mange emner at kunne tage fat på, herunder fiskemigration, snæbel, habitatændringer i fm. klimaforandringer mv.</p> <p>Der er manglende på viden på området.</p> <p>Pau Schramm efterlyste også viden om den marine del af Vadehavet og foreslog, at man undersøger om et hul i Rømmø-dæmningen kan være med til at give mere liv i Vadehavet og at man ser på vindmølleparkerens påvirkning af livet i Vadehavet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyt fra Forskningsudvalget v/Anne Husum Marboe Anne Husum Marboe orienterede om, at forskningsudvalget havde haft møde i august. Xenia Salomonsen havde været med til mødet og de havde haft fokus på marin forskning, herunder revdannelser og habitater i området. Herudover havde de taget hul på planlægning af forskningsdagen 2022, som muligvis bliver en kombination af fysisk og virtuelt fremmøde. Der vil inden længe komme en invitation til mulige oplægsholdere på dagen. Forskningsdagen bliver den 25. februar 2022. • Nyt fra Sekretariatet herunder status for projekter og nyt informationsmateriale Peter Saabye Simonsen henviste til ledelsesorienteringen og spurgte om der var spørgsmål til denne. Birgitte Thomsen spurgte hvad kulturnetværket dækkede over. Peter Saabye Simonsen forklarede, at det er et samarbejde mellem de 5 danske nationalparker på kulturområdet, ligesom der etableres samarbejder på andre områder, eksempelvis natur, friluftsliv, formidling, økonomi mv. Danmarks Nationalparker skal blandt andet mødes i Thy i slutningen af november, hvor vi skal drøfte samarbejder og mulige fælles projekter.
--	---

Dagsorden pkt.:	3. Fagligt indlæg – Orienteringspunkt (40 min.)
Motivering:	<p>I Nationalpark Thy har de også frivillige – omkring 200. Disse frivillige udfører også opgaver for Nationalpark Thy. Cathrine Lykke Sørensen fra Nationalpark Thy vil deltage online og fortælle hvordan de arbejder med frivillige og begrebet "vært".</p> <p>Læs mere om Nationalpark Thys frivillige på deres hjemmeside: https://nationalparkthy.dk/udvikling-og-samarbejde/frivillige/</p> <p>Nationalpark Vadehavet har omkring 80 frivillige på forskellige områder. Disse personer udfører praktiske og formidlingsmæssige opgaver. Jørn Bøgen og John Frikke vil fortælle om de opgaver der løses på natursiden.</p>

Referat:	<p>Dagens faglige indlæg har fokus på at arbejde med frivillige. Senere på mødet skal Rådet arbejde med frivillige og ambassadører i regi af Nationalpark Vadehavet.</p> <p>Cathrine Lykke Sørensen fra Nationalpark Thy, som er frivilligkoordinator og naturvejleder, fortalte om Nationalpark Thys måde at arbejde med frivillige på, hvad de frivillige laver og hvad det koster af ressourcer.</p> <p>Allerede før Nationalpark Thy blev indviet, havde de en gruppe frivillige som kaldte sig "Mens vi venter". De lavede forskellige aktiviteter i området. Da nationalparken blev indviet, fortsatte de arbejdet med at bakke op om nationalparkens formål.</p> <p>Den første frivilligruppe blev samlet ved Stenbjerg Landingsplads, hvor de formidler om kystfiskeriet og har guidede rundvisninger. Nationalpark Thy havde fra starten stor fokus på frivillige og de muligheder der var i dem.</p> <p>Der er over 200 frivillige i nationalparken. Det er et krav, at de deltager i årlige kurser og formidler nationalparken. Det giver et ejerskab og et fællesskab og der er mulighed for de frivillige for at deltage kurser, de får beklædning, kørselsgodtgørelse (lav takst) og de inviteres til oplæg og indvielser. Nationalpark Thys venner er nu en støtteforening som har både passive medlemmer og de 200 frivillige med.</p> <p>I 2022 åbnede Nationalparkcentret, som også bemannes af frivillige. Herudover har de Lodbjerg Fyr, som bemannes af en gruppe værter på forskellige områder. Det er ikke alle der er formidlere, men alle har en opgave og føler dermed et ejerskab for nationalparken. Nogle bager kage, andre serverer kaffe/kage, andre vedligeholder.</p> <p>Nationalparken har også forskellige grupper af frivillige som varetage naturpleje, registreringer og indrapporteringer. Nationalpark Thy ligger 80% på Naturstyrelsens arealer, men også på private arealer gennemføres naturforbedrende aktiviteter.</p> <p>Herudover har man sommerlejr for studerende på naturfaglige uddannelser. De kommer til Thy en uge om året og prøver kræfter med naturpleje, får set et hjørne af Danmark de måske ikke har set før og møder Kommunens, nationalparkens og Naturstyrelsens medarbejdere. Cathrine Lykke Sørensen havde selv stiftet bekendtskab med Nationalpark Thy gennem en sommerlejr. De unge betaler selv for transport, mens NP Thy dækker de fleste andre udgifter.</p> <p>Der er mange måder at arbejde med frivillige på, men i Thy er de tæt knyttet til nationalparken og de får klart definerede opgaver.</p> <p>Prisen for at drive frivillignetværket er 300.000 kr. årligt inklusiv drift af besøgssteder. Hertil kommer 1 hel og 2 halvtids ansatte i sekretariatet, dvs. ca. 2 årsværk svarende til ca. 1 mio. lønkroner. Til gengæld svarer de frivilliges indsats til 11 årsværk (tal fra 2019 før velkomstcentret blev etableret). Der er modtaget midler fra Nordea-fonden til arbejdet med de frivillige og andre midler fra bl.a. Friluftsrådet er også anvendt.</p> <p>Sommerlejren for de unge studerende koster 15.000 kr., mens de leverer naturpleje i 5-6 dage. Se endvidere bilag 1 til referatet.</p> <p>Peter Saabye Simonsen takkede Cathrine Lykke Sørensen for hendes fine oplæg og beklagede de tekniske lydproblemer og gav ordet til John Frikke.</p>
----------	--

	<p>John Frikke indledte med at fortælle, at Nationalpark Vadehavet har frivillige på mange områder, herunder skibsfrivillige, frivillige på mobiludstillingen, frivillige i kystfugleprojektet, frivillige prædationsjægere samt frivillige på græsningsområdet.</p> <p>John Frikke beskrev arbejdet på kystfugleområdet, hvor man hegner for at beskytte kystrugende fugle i udvalgte områder. Projektet er et samarbejde mellem nationalparken, Naturstyrelsen, de fire vadehavskommuner, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Naturfredningsforening samt lodsejere. De frivillige opsætter, tilser og nedtager hegnet og registrerer fugle i områderne.</p> <p>En lille succeshistorie er inddragelse af børn fra 2. klasse fra Fanø Skole. De producerede lokketerner, som skulle tiltrække ternerne til de hegnede områder – de fungerede efter hensigten – se bilag 2 til referatet.</p> <p>Prædationsprojektet har 45 jægere til at passe 8 indsatsområder i nærheden af vigtige yngleområder for kystfugle. Projektet er et samarbejde mellem nationalparken, Naturstyrelsen, de fire vadehavskommuner, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Jægerforbund.</p> <p>Målarterne i projektet er de invasive arter mink og mårhund samt de naturlige ræv og krage.</p> <p>Jørn Bøgen beskrev sit arbejde. Han er kontaktperson for de frivillige jægere og har arbejdet med prædatorer siden 2012. Jørn Bøgen koordinerer arbejdet, tager sig af er fælder, vildtkameraer, sms-meldere mv. og står for den daglige kontakt til de frivillige (som er 24/7). Herudover er der en del papirarbejde, blandt andet at søge tilladelser og lave afrapportering.</p> <p>Der afholdes et obligatorisk 2 dages kursus for de frivillige, som blandt andet sætter dem ind i lovstof og teori og kurset afsluttes med et diplom.</p> <p>Der er lavet tællehold, hvor man med termiske spottere tæller prædatorer i udvalgte områder, så man kan måle på indsatsen. Tællingerne foregår aften og nat 2 gange om måneden.</p> <p>Det er vigtigt med god kontakt med prædationsjægerne, nærmest døgnet rundt, og det er vigtigt for nationalparken at have de lokalkendte med, da de har indsigten i områderne.</p> <p>De frivillige jægere får et nyhedsbrev 3-5 gange årligt, de får beklædning og får dækket deres kørselsudgifter. Herudover samles alle frivillige en gang årligt til en julefrokost.</p> <p>Til gengæld leverer de et fantastisk arbejde for Vadehavets natur og er gode ambassadører for nationalparken.</p>
--	---

<p>Dagsorden pkt.:</p>	<p>4. Involvering af frivillige og ambassadører i forhold til naturopgaver og codes of conduct - Beslutningspunkt (60 min.)</p>
<p>Motivering:</p>	<p>I en årrække har vi talt om hvordan vi kan få kendskabet til nationalparken bredt længere ud til flere partnere og lokale beboere. Vi har fået lavet en undersøgelse som vi vil starte med at hive hovedtallene ud af og præsentere, så alle kan se hvor kendte vi er / ikke er, ligesom det vil fremgå hvor meget den danske befolkning kender til det vi laver mv.</p> <p>For ca. 2 år siden fik vi revideret vores partnerprograms struktur og efterfølgende arbejdet med hvad de forskellige partnerkategorier skal bidrage med og</p>

	<p>hvad de får ud af partnerskabet. I forlængelse deraf arbejdede Rådet med Nationalpark Ambassadører på sidste møde, som foregik virtuelt. Den virtuelle platform var ikke specielt effektiv til opgaven og der er brug for at tage fat i emnet og grave os ned og få nogle tanker på om vi stadig vil ambassadører, hvad vi vil med dem, hvad de gerne vil og hvordan vi får dem aktiveret. Oplæggene fra Thy og prædationsjægerne skal ses som oplæg til denne drøftelse sammen med Kendskabsanalysen.</p> <p>I Nationalpark Vadehavet har vi p.t. knap 70 ambassadører. Deres rolle er at udbrede kendskabet til Nationalpark Vadehavet. Disse ambassadører kunne måske inddrages yderligere arbejde i nationalparken, eventuelt i samarbejde med gæster i området. Men virkeligheden er også, at i godt 1,5 år har vi ikke haft reel dialog med dem, eller har gjort noget med eller for dem. Tiden er derfor inde til at ryste posen og tænke over hvad vi vil med dem. Derefter skal Rådet arbejde med emnet, som trænger sig på i stigende grad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skal vi have ambassadører? • Skal de stadig hedde ambassadører? • Hvad skal de lave fremadrettet – skal de fortsat være formidlere eller kan de inddrages i andre opgaver? • Hvordan får vi dem aktiveret? <p>Herunder kan det overvejes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan kan de bidrage til at aktivere områdets gæster i opgaver der gør noget godt for naturen? • Kan de være med til at udbrede kendskabet til codes of conduct? • Hvilke nye opgaver kan vi sætte dem i gang med?
Bilag:	4.1 Infomedia for Danmarks Nationalparker: Kendskabsanalyse, maj 2021.
Referat:	<p>Peter Saabye Simonsen orienterede kort om Kendskabsanalysen (gennemført af Infomedia i maj-juni 2021 for Danmarks Nationalparker) som beskrev, at 82 % af de adspurgte kender til de danske nationalparker, 67 % har besøgt en af dem – især Vadehavet - men rigtig mange ved ikke mere konkret hvad nationalparkerne arbejder med. Et øget kendskab til nationalparkerne er en forudsætning for at omtale dem, besøge dem og gøre noget for dem. Derfor skal der arbejdes med et bedre kendskab til nationalparkerne og de vi arbejder med.</p> <p>Et centralt led i at øge kendskabet og ejerskabet til nationalparken var etableringen af Partnerprogrammet med Nationalpark-partnere, Verdensarvspartnere, Nationalpark-produkter, Uddannelses- og forskningspartnere samt Nationalpark-ambassadører. Den oprindelige tanke var at etablere et ambassadørprogram, hvor ambassadørerne skulle udbrede kendskabet til nationalparken rundt om i hele landet. Dog kom covid-19 ind i billedet og bremsede arbejdet med ambassadørprogrammet. Vi står nu overfor at skulle beslutte hvad vi vil med ambassadørerne fremadrettet.</p> <p>Rådet blev bedt drøfte 4 spørgsmål:</p>

1. Skal vi have ambassadører? Hvorfor, hvorfor ikke.
2. Skal de stadig hedde ambassadører? Hvad kan vi ellers kalde dem.
3. Hvad skal de lave fremadrettet? Formidling eller kan de varetage andre opgaver?
4. Hvordan får vi dem aktiveret og engageret? Hvad skal der til?

De tre grupper fremlagde en opsummering af deres drøftelser.

Gruppe 1:

Det er vigtigt, at de frivillige får konkrete og klart definerede opgaver og indsatsen skal efterfølgende fremhæves, så de frivillige kan se, at de gør en forskel.

Gruppe 2:

En ambassadør er formidler og en frivillig er en der udfører en opgave. Gruppen foreslog, at man betaler for et medlemskab som ambassadør eller som frivillig lægger et stykke arbejde.

Ud over de 80 officielle ambassadører, opfattede de alle borgere, bestyrelses- og rådsmedlemmer som ambassadører.

Gruppen var begejstrede for at inddrage studerende i opgaver, de vil efter opgavens løsning blive gode ambassadører.

De beskrev endvidere, at gæster på Færøerne har mulighed for at udføre opgaver under deres besøg.

Gruppe 3:

Gruppen ønskede ikke at bruge ambassadørbegrebet, da de frivillige blev opfattet som ambassadører.

Det skal defineres hvorfor vi skal have frivillige og hvilke opgaver de kan løse.

De skal have konkrete og klart definerede opgaver og aktiviteter kan fint koordineres af de frivillige selv.

Det blev foreslået, at man kan have faste opgaver og ad hoc opgaver og at gæster i området fint kan inddrages i opgaverne.

Kent Rygaard foreslog at man starter med en støtteforening og byder ind til medlemskab.

Birgitte Thomsen præciserede, at hvis vi vil have nogen til at yde en indsats, skal vi definere behovet. Behovet defineres af bestyrelse, råd, sekretariat, eller partnere.

Søren Vinding påpegede, at de frivillige skal uddannes, der skal være midler og arbejdet skal systematiseres. Tag udgangspunkt i hvad folk vil og hvad vi har brug for.

Steffen Steffensen fortalte, at inden nationalparken blev indviet, var der mange andre aktører der havde med Vadehavet at gøre. De er der endnu og arbejder stadig i nationalparken. Det er dem vi skal have fat i og samarbejde med.

Merete Binderup spurgte hvor man finder opgaverne, hvis man som gæst ønsker at hjælpe. Det ønskede hun bliver klart og let at finde frem til.

Ole Jacobsen foreslog, at man undersøger muligheden for at få ECTS point for sit arbejde.

	<p>Thomas Bregnballe foreslog, at man inddrager frivillige i arbejdet, i stil med det man gør i Thy, frem for at holde ambassadør-netværket ved lige.</p> <p>Rådet var enige om, at der er behov for at diskutere mere i detaljen hvilke behov der er for opgaver løst af frivillige, foruden de opgaver som de frivillige skal arbejde med. Det blev også nævnt at det skal drøftes hvordan opgaverne kan organiseres og styres – hvor meget skal være selvledelse og hvor meget kræver en koordinator osv. – og konklusionen blev, at Rådet arbejder videre med emnet på næste møde med afsæt i et godt oplæg.</p> <p>Anne Marie Overgaard foreslog i den forbindelse, at der udarbejdes en oversigt over foreninger i området der udfører opgaver, som kan tænkes ind i Nationalpark Vadehavets projekter og tiltag. Listen skal sendes til rådet. Herudover opfordrede hun medlemmerne til at gå til deres bagland og spørge om de kan se mulige samarbejdsflader.</p> <p>Se endvidere bilag 3 til referatet.</p>
--	---

Dagsorden pkt.:	5. Forslag til punkter til næste møde - Beslutningspunkt (5 min.)
Motivering:	Rådet kan her fremkomme med ønsker til emner de ønsker at drøfte/få belyst på det kommende møde.
Referat:	Rådet ønskede at arbejde videre med emnet - Involvering af frivillige og ambassadører i forhold til naturopgaver og codes of conduct mv.- ved næste møde (2022). Til mødet ønskede de en oversigt over foreninger der udfører opgaver som passer ind i nationalparkens målsætninger.

Dagsorden pkt.:	6. Nationalpark Vadehavets Forskningsudvalgs hørings svar til Havplanen – Drøftelse (10 min.)
Motivering:	Medlemmer af Nationalpark Vadehavets Forskningsudvalg har som enkeltpersoner afgivet et hørings svar til Havplanen. Rådsmedlem Pau Schramm har bedt om, at rådet tager en drøftelse af dette.
Bilag:	6.1 Nationalpark Vadehavets Forskningsudvalgs hørings svar til Havplanen
Referat:	<p>Pau Schramm udtrykte sin overraskelse over, at Nationalpark Vadehavets Forskningsudvalg havde afgivet hørings svar til Havplanen.</p> <p>Peter Saabye Simonsen præciserede, at det ikke var Nationalpark Vadehavets eller Forskningsudvalgets hørings svar, men enkelte medlemmer af forskningsudvalget der havde formuleret et hørings svar. Nationalpark vadehavets bestyrelse havde på seneste bestyrelsesmødet besluttet, at de ikke kunne afgive et samlet hørings svar, men at det var op til de enkelte medlemmers bagland at afgive et svar. Hørings svaret er således ikke et udtryk for bestyrelsens holdning.</p>

	<p>Pau Schramm havde mange spørgsmål til den nye havplan, til havmiljøet, de fredninger der er forslag om mv. Han havde derfor stillet Søfartsstyrelsen fem spørgsmål, men manglede fortsat svar på flere.</p> <p>Peter Saabye Simonsen var enig i, at der er meget vi ikke ved ret meget om i den marine del af Vadehavet. For at kunne besvare på spørgsmål og sætte de rette handlinger i værk skal vi have viden. Nationalpark Vadehavet kan ikke skaffe alt den viden – der er ganske enkelt utroligt meget at dykke ned i – men Naturudvalget med Xenia ved siden skal i gang med at se på hvilke videnbehov vi har særligt behov for.</p> <p>Pau Schramm havde erfaret, at siden de havde etableret vindmølleparker uden for Vadehavet, havde der ikke været rejer. Og hans forfædre havde desuden erfaret, at efter Rømmø-dæmningen blev etableret, var fiskebestanden gået ned. Han havde data for udviklingen, som han gerne ville give til sekretariatet. Peter Saabye Simonsen og Xenia Salomonsen kvitterede for dette og kommer tilbage, da det er interessant viden.</p> <p>Ole Mouritzen fandt det uheldigt, at forskerne bag høringssvaret havde fremhævet i brevet flere steder, at de var medlemmer af Nationalpark Vadehavets forskningsudvalg.</p> <p>Anne Marie Overgaard kvitterede også for, at Pau Schramm tilbød at levere logbøger over fiske- og skaldyrsbestanden. Det er godt kildemateriale.</p>
--	---

Dagsorden pkt.:	7. Eventuelt - Orienteringspunkt (5 min.)
Motivering:	Rådet kan her komme med meddelelser mv.
Referat:	Der var ingen kommentarer under eventuelt. Anne Marie Overgaard takkede for et godt møde og opfordrede rådets medlemmer til at tage et Nationalparkmagasin med hjem og erindre om tilmelding til ekskursionen med bestyrelsen den 31. oktober 2021.